

ORIENT V ČECHÁCH?

Seminář o uprchlících v moderních dějinách a ve výuce dějepisu

- Židovské muzeum v Praze, Oddělení pro vzdělávání a kulturu Brno
- třída Kpt. Jaroše 3, Brno
- úterý 30. 8. 2016

Cílem našich seminářů je seznámit učitele českých a moravských škol na příkladu židovských uprchlíků s tématem uprchlictví nejen ve 20. století, ale i v současnosti. Seminář reaguje na zjištění, že téma migrace a uprchlíků nehraje v českých kurikulárních dokumentech, stejně jako ve vzdělávací praxi, téměř žádnou roli. Z praxe víme, že učitelé nemají dostatek informací a zkušeností a že postrádají vhodné metodické přístupy. Semináře vidíme jako součást dlouhodobější snahy Židovského muzea v Praze o rozvíjení výzkumných, výstavních a vzdělávacích projektů v této oblasti. Již během realizace projektu *Naši nebo cizí? Židé v českém 20. století* jsme zorganizovali přednáškový seminář pro učitele zaměřený na uprchlíky před nacismem a definici uprchlíka. I s ohledem na výše zmíněný nedostatek materiálů obsahuje výsledná publikace tohoto projektu rozsáhlou kapitolu s texty a dokumenty o migraci a uprchlictví jako součásti českých židovských dějin.

Semináře budou realizovány formou kombinace přednášek a diskusí s odborníky, představení a vyzkoušení metodických materiálů a setkání s uprchlíky a pracovníky organizací na pomoc uprchlíkům.

Problematika uprchlictví bude představena jak na konkrétních vlnách židovských uprchlíků, tak také obecně z hlediska definice uprchlíka, jeho postavení v národních státech, mezinárodních konvencí na ochranu uprchlíků či národního azylového práva. Zároveň nás zajímají příběhy jednotlivých uprchlíků – konkrétních lidí, kteří kvůli pronásledování museli opustit své domovy.

Setkání s uprchlíky jsou také příležitostí ke kritickému zamyšlení nad vlastními dějinami a nad tím, proč a jak jsou některé skupiny vylučovány z práva azylu. Zvláštní důraz si pak zaslouží uzavření československých hranic pro židovské uprchlíky z Rakouska v roce 1938, které ztělesňovalo posun k etnickému třídění uprchlíků.

Cílem seminářů a prezentovaných vzdělávacích metod je především podnítit učitele a studenty ke kritickému myšlení o pomoci uprchlíkům a o tom, jak by měla být pravidla pro jejich přijímání nastavena. V širším slova smyslu pak téma migrace uprchlíků zpochybňuje primordiální, nacionalistické narativy národních dějin, jež konstruuji a esencializují neměnný vztah mezi teritoriem a etnikem či národem.

Podle údajů Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky překročil za poslední dobu počet lidí donucených opustit své domovy poprvé od druhé světové války 50 milionů. Téma našich seminářů se proto stalo i v kontextu evropské debaty o uprchlictví vysoce aktuálním.

Věříme, že takto pojatý seminář s jeho výrazným přesahem do současnosti bude přínosem pro práci pedagogů z celé České republiky.

PROGRAM

Úterý 30. 8. 2016

1. blok

- 09:00 – 10:15 Michal Frankl (Židovské muzeum v Praze): Uprchlíci v době národního státu. Židovští uprchlíci před druhou světovou válkou
- 10:15 – 10:30 Pauza na kávu
- 10:30 – 11:45 Martin Šmok (USC Shoah Foundation): Poválečné Československo jako křižovatka židovských nadějí: návrat, osidlování, Bricha
- 11:45 – 12:15 Jan Wittenberg (ŽMP) – Představení nového vzdělávacího programu Dobrodruhy proti své vůli
- 12:15 – 13:00 oběd

2. blok

- 13:00 – 14:15 Karin Hofmeisterová (Fakulta sociálních věd UK): Řeční uprchlíci v Československu
- 14:15 – 14:30 Pauza na kávu
- 14:30 – 15:45 Martin Rozumek (Organizace pro pomoc uprchlíkům, o.s.): Uprchlíci v České republice
- 15:45 – 16:45 Diskuse s uprchlíky do ČR – beseda s Fatimou Rahimi
- 16:45 – 17:00 Shrnutí semináře a závěrečná diskuze